Όχι το νερό!

Έχουν κλείσει ήδη τρία χρόνια καταιγισμού μέτρων και μέσα στον γενικό βομβαρδισμό υποτίμησης και εξαθλίωσης, κάποια ζητήματα «σκάνε» στον ορίζοντα της πραγματικότητας σαν βόμβες μεγατόνων, ενώ άλλα - εξίσου σημαντικά ή και σημαντικότερα - περνούν σχεδόν στο περιθώριο, σαν αναμενόμενα δυστυχήματα μιας κακής πορείας. Παράδειγμα το νερό και η επικείμενη ιδιωτικοποίηση πρώτα στη Θεσσαλονίκη και στη συνέχεια στην Αθήνα. Έτσι, μπορεί το αυριανό πούλημα σε ιδιώτες του κρατικού τζόγου, ή το ενδεχόμενο «να πέσει στα χέρια των ξένων» μια «ελληνική» τράπεζα, να φέρνουν κατάρες και να κάνουν τις τρίχες να σηκώνονται, σαν «ξεπούλημα» μιας δήθεν κοινής «εθνικής περιουσίας». Αλλά το να γίνει το νερό που χρειαζόμαστε μια μηχανή κερδών για τις εταιρείες-κολοσσούς του κλάδου, μοιάζει σαν να είναι είτε συντεχνιακό ζήτημα που αφορά βασικά τους εργαζόμενους σ' αυτό τον τομέα, είτε κάτι δευτερεύον ώστε να αρκούν μερικές περιφερειακές πρωτοβουλίες - ορισμένες μάλιστα εξ αυτών αστείες, του είδους «ν' αγοράσουν οι θεσσαλονικείς την ευαθ» (και γιατί όχι και καμιά τράπεζα μετά; να μια τρομερή λύση για την κρίση!) Κι όμως **το νερό θα έπρεπε να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντος και των κινητοποιήσεων, όχι γενικά κι αόριστα της «κοινωνίας των πολιτών», της αριστεράς ή όσων πλήττονται από την κρίση, αλλά ειδικά και συγκεκριμένα της εργατικής τάξης, σαν ζήτημα αιχμής του ταξικού ανταγωνισμού!**

Μα, είναι το νερό και η ιδιωτικοποίησή του εργατικό ζήτημα; Είναι και με το παραπάνω, από την πρώτη μέχρι την τελευταία σταγόνα, και να γιατί. Ως αυτόνομοι, έχουμε εξηγήσει με πολλές αφορμές για το πως **στρατηγικός στόχος της πολιτικής που εφαρμόζεται κατά της κρίσης είναι η ακραία υποτίμηση της εργασίας** και πως η μόνη δυνατότητα που έχουν τα αφεντικά μας για «να βγουν στον αφρό», είναι να κάνουν τους εργάτες και τις εργάτριες όσο φτηνότερους γίνεται, στα όρια της εξαθλίωσης και του εξευτελισμού. Πράγμα που ήδη συμβαίνει, συμβαίνει με άγρια αποτελέσματα και αδιάψευστος μάρτυρας είναι η ίδια η πραγματικότητα. Μόνο που η υποτίμηση αυτή δεν επιτυγχάνεται μόνο με άμεσο τρόπο, με την καταβαράθρωση των μισθών και την άγρια φορολόγηση για παράδειγμα, αλλά ταυτόχρονα με εξίσου αποτελεσματικούς έμμεσους τρόπους. Έτσι, η διατήρηση ή και άνοδος των τιμών (αθάνατο ελληνικό εμπορικό δαιμόνιο, που δεν μασάει χριστό από κρίση!) ΕΙΝΑΙ υποτίμηση της εργατικής δύναμης. Η διάλυση των νοσοκομείων και το σπρώξιμο στα ιδιωτικά θεραπευτήρια, ΕΙΝΑΙ υποτίμηση. Η αύξηση των εισιτηρίων των μέσων μαζικής συγκοινωνίας, των τιμολογίων της δεη, του κόστους της θέρμανσης, ΕΙΝΑΙ υποτίμηση. **Αν παίρνεις μισθό 400 ευρώ και πρέπει να δίνει αυτά συν κάτι παραπάνω, ίσα-ίσα για να 'χεις σπίτι και να πληρώνεις λογαριασμούς, δεν είναι απλά υποτίμηση, είναι εξαθλίωση σε slow-motion κι αργός κοινωνικός θάνατος!**

Με το νερό όμως και την ιδιωτικοποίηση του δικτύου ύδρευσης κι αποχέτευσης, δεν έχουμε να κάνουμε μόνο με μια έμμεση όξυνση της γενικευμένης υποτίμησής μας, γιατί υπάρχει μια κρίσιμη πτυχή που μπορεί να κάνει τις συνέπειες ιδιαίτερα δυσβάστακτες. Από την μια, **η πρόσβαση στο δίκτυο του νερού είναι το ΑΠΟΛΥΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΟ στην καθημερινή ζωή των πληβείων.** (Και μην σκεφτεί κανείς αφελής τα

εμφιαλωμένα, γιατί ούτε να πλυθείς, ούτε να μαγειρέψεις, ούτε να τραβήξεις καζανάκι μπορείς με μπουκάλια, χώρια που ξεπέφτεις ξανά στα χέρια των εμπόρων). Από την άλλη, **δεν υπάρχει κανένα υποκατάστατο στο νερό της ύδρευσης και ΚΑΜΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΛΥΣΗ.** Άπαξ και κοπείς από το αστικό δίκτυο ύδρευσης κι αποχέτευσης, είσαι τελειωμένος, τουλάχιστον ως κοινωνικό ον. **Αυτή η διπλή συνθήκη - η απόλυτη ανάγκη και η αδυνατότητα υποκατάστασης - είναι που κάνει το νερό (όπως και κάποια άλλα, όπως ο αέρας που αναπνέουμε, η στοιχειώδη τροφή, ή ακόμη και το ηλεκτρικό ρεύμα...) ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΒΑΣΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ.** Και ταυτόχρονα, φανερώνει τι ακριβώς συνεπάγεται η επικείμενη ιδιωτικοποίηση της ευαθ: να μας κάνουν με το στανιό καταναγκασμένους πελάτες στο πανηγύρι κερδοφορίας που θα στήσει η όποια εταιρεία κερδίσει το λάφυρο. Και τι λάφυρο! Παγκοσμίως, τα ποσοστά κερδοφορίας στον κλάδο της ύδρευσης / αποχέτευσης είναι υπερπολλαπλάσια ακόμη κι από το πετρέλαιο! Εξάλλου, **αυτός είναι ο πραγματικός στόχος πίσω από την ιδιωτικοποίηση: να τελειώνει η ιστορία με την στοιχειώδη ανάγκη και δικαίωμα για πρόσβαση στο δίκτυο, να απελευθερωθεί η αγορά του νερού από τους κοινωνικούς περιορισμούς του παρελθόντος** και να γίνουν τα «συμφέροντα των μετόχων», ο «νόμος της αγοράς» και οι «θετικοί ισολογισμοί» ο κανόνας.

Κι αν κάποιος νομίζει ότι κινδυνολογούμε ή υπερβάλλουμε (γιατί, στο κάτω-κάτω, «ήδη είναι ακριβό το νερό, και τι έγινε που θα πληρώνουμε στον ιδιώτη κι όχι το κράτος;») δεν έχει παρά να ψάξει λίγο πώς εξελίχτηκαν οι περισσότερες των ιδιωτικοποιήσεων τα τελευταία 30 χρόνια στον υπόλοιπο κόσμο. Τα αποτελέσματα είναι παντού τα ίδια (τα στοιχεία είναι από το βιβλίο *Νερό υπό πίεση*, εκδόσεις αντισχολείο, 2010):

- Μαζικές απολύσεις στις υπηρεσίες νερού. Στη Βρετανία η πρώτη ενέργεια των διοικήσεων μετά την μετατροπή των περιφερειακών οργανισμών ύδρευσης σε αε ήταν η απόλυση του 25% από τους σχεδόν εκατό χιλιάδες εργάτες. Στην κεντρική Ευρώπη υπήρχαν περιπτώσεις που οι απολύσεις ξεπέρασαν το 30%. Τα ίδια στην Αυστραλία, την ασία και την νότια Αμερική (στην αργεντινή μάλιστα οι απολύσεις είχαν την συναίνεση των συνδικαλιστών, χάρη σε μικρό αριθμών μετοχών που τους προσφέρθηκαν). Οι απολύσεις ή η απειλή απολύσεων αποτελεί ταυτόχρονα την πάγια απάντηση των εταιρειών σε κάθε αντίδραση για τις τιμές που χρεώνουν.
- Κατακόρυφη αύξηση των τιμών. Στη Βολιβία μετά από αυξήσεις των τιμών από 100 ως 200%, πολλές οικογένειες πλήρωναν περισσότερο από το 1/3 των εισοδημάτων τους για νερό (η τροφή κόστιζε λιγότερο από το νερό). Στην Βρετανία οι αυξήσεις ξεπέρασαν το 100% (ενώ ταυτόχρονα τα κέρδη των εταιρειών ξεπέρασαν το 600%). Στη Γαλλία οι παριζιάνοι, όταν ήταν δήμαρχος ο Σιράκ (1977-1995), αποκαλούσαν το νερό «chateau chirac» γιατί η τιμή του ταίριαζε σε γαλλικό κρασί (αλλά και εξαιτίας των στενών δεσμών του Σιράκ με τις εταιρείες vivendi και suez). Στις Φιλιππίνες οι αυξήσεις άγγιξαν το 400%.
Τα δύο παραπάνω αποδεικνύουν ταυτόχρονα ότι... οι απολύσεις και οι αυξήσεις τιμών είναι οι βασικές πηγές κερδών για τις εταιρείες νερού.
- Πάγωμα των επενδύσεων σε υποδομές... Καθ' όλη την διάρκεια της δεκαετίας του '90 από το σύνολο των παγκόσμιων ιδιωτικών επενδύσεων σε υποδομές, μόνο το 5,4% αφορούσε το νερό. Ψίχουλα μπροστά σ' αυτά που απαιτούνται όχι για την βελτίωση και επέκταση, αλλά ακόμη και για την καθημερινή λειτουργία των δικτύων και κάλυψη των ζημιών.
- Σύνδεση της αναδιάρθρωσης των αστικών δικτύων με τη

διαπραγμάτευση του εξωτερικού χρέους. Παρ' όλη την παραφιλολογία των προπαγανδιστών ότι τα ιδιωτικοποιημένα δίκτυα είναι παράδειγμα «σωστής επιχειρηματικής διαχείρισης» και γι' αυτό έχουν εξαπλωθεί σ' όλο τον πλανήτη, η αλήθεια είναι ότι οι εταιρείες νερού έκλεισαν τα συμβόλαια τους χάρη στις πλάτες των μεγάλων πρωτοκοσμικών κρατών που δανείζουν και έχουν τον έλεγχο του εξωτερικού χρέους άλλων κρατών. Πρωτοπόρο κράτος στην πρακτική αυτή είναι η Γαλλία, πράγμα που εξηγεί κιόλας τα πολυάριθμα συμβόλαια στην Αφρική, παραδοσιακή σφαίρα επιρροής του Παρισιού.
- Επιδείνωση των συνθηκών δημόσιας υγείας. Ο έλεγχος κοστίζει, η απολύμανση κοστίζει, η επιδιόρθωση των βλαβών κοστίζει, το δωρεάν νερό απαγορεύεται, αλλά τα βακτηρίδια είναι τζάμπα και σε αφθονία. Μετά την ιδιωτικοποίηση στην Βρετανία, εμφανίστηκε τεράστια αύξηση των κρουσμάτων δυσεντερίας. Στη νότια Αφρική το κόψιμο των παροχών νερού και η υποβάθμιση των δικτύων αποχέτευσης στις φτωχές περιοχές οδήγησε στην μεγαλύτερη επιδημία χολέρας στην ιστορία της χώρας. Στην Ατλάντα, μόνο το 2002, εκδόθηκαν πέντε επείγουσες προειδοποιήσεις για βρασμό του νερού πριν καταναλωθεί. Στο Οντάριο μετά από αυτό που η τοπική κυβέρνηση ονόμασε «επανάσταση της κοινής λογικής», διάφορες υπηρεσίες νερού ιδιωτικοποιήθηκαν. Όταν στα 1999 μια μελέτη έδειξε ότι το 1/3 των νερών του οντάριο είναι μολυσμένο με E. coli, η κυβέρνηση απλά αφαίρεσε τον συγκεκριμένο έλεγχο απ' τον κατάλογο και την επόμενη χρονιά κατάργησε εντελώς το πρόγραμμα ελέγχου.

Η περίπτωση της Βρετανίας και της εκεί ιδιωτικοποίησης των δικτύων νερού είναι από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα, τουλάχιστον για την ευρωπαϊκή ήπειρο:

Το 1988 η κυβέρνηση της Θάτσερ μετέτρεψε τους 10 περιφερειακούς οργανισμούς ύδρευσης της Αγγλίας και της Ουαλίας σε εμπορικές επιχειρήσεις. Τα δέκα νέα ιδιωτικά μονοπώλια απ' την αρχή τους στηρίχτηκαν σε μεγάλες άμεσες και έμμεσες κρατικές επιδοτήσεις. Διαγράφτηκαν όλα τα χρέη των οργανισμών πριν ιδιωτικοποιηθούν (8 δισεκατομμύρια δολάρια). Η κυβέρνηση επιχορήγησε τις εταιρείες με 2,6 δις δολάρια. Για πέντε χρόνια προστατεύτηκαν από εξαγορές και στη συνέχεια πουλήθηκαν στο 1/5 της χρηματιστηριακής τους αξίας. Τέλος εξαιρέθηκαν απ' τη καταβολή φόρων για τα κέρδη τους.
Τα πρώτα χρόνια οι αυξήσεις στις τιμές ξεπέρασαν το 50% και μέχρι το 97 οι δέκα εταιρείες εμφάνισαν αύξηση της κερδοφορίας ως και 147%. Με περιθώρια κέρδους τρεις και τέσσερις φορές μεγαλύτερα από τη Γαλλία ή τη Γερμανία, γρήγορα η suez, η vivendi και η rwe [οι μεγαλύτερες πολυεθνικές του κλάδου] μπήκαν στη βρετανική αγορά. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι αυξήσεις στις τιμές προκάλεσαν ένα αυξανόμενο ρυθμό στις διακοπές παροχής νερού και μέχρι το 1994 σχεδόν 20.000 νοικοκυριά είχαν αποσυνδεθεί από το δίκτυο. Αυτό με τη σειρά του οδήγησε στην αύξηση των κρουσμάτων δυσεντερίας σχεδόν σε όλες τις μεγάλες αστικές περιοχές. Όταν οι διακοπές για απλήρωτους λογαριασμούς έφτασαν ένα κρίσιμο μέγεθος, οι εταιρείες εφάρμοσαν το μέτρο των «προπληρωμένων μετρητών» για τα νοικοκυριά που αδυνατούσαν να πληρώσουν τον τακτικό λογαριασμό. Οι μετρητές αυτοί παρείχαν νερό μόνο εφόσον οι καταναλωτές είχαν προπληρώσει ένα ποσό χρεωμένο σε πλαστική κάρτα. Όταν η κάρτα άδειαζε, ο μετρητής διέκοπτε την παροχή. Οι εταιρείες ονόμασαν αυτές τις διακοπές «αυτο-αποσυνδέσεις». Μέχρι το 1996 πάνω από 16.000 τέτοιοι μετρητές είχαν εγκατασταθεί. Τελικά αποσύρθηκαν, όταν οι οργισμένες αντιδράσεις των «αυτο-αποσυνδεμένων»

υποχρέωσαν την κυβέρνηση να ψηφίσει την απαγόρευσή τους. Λίγο καιρό αργότερα βέβαια οι εταιρείες μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν τους ίδιους μετρητές στη νότια αφρική. Μετά την ιδιωτικοποίηση, τα δίκτυα της Βρετανίας αναδείχτηκαν σε ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες επιβάρυνσης του περιβάλλοντος. Το 1998 οι μεγαλύτερες εταιρείες νερού ήταν στη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη θέση στην κατάταξη των χειρότερων ρυπογόνων επιχειρήσεων. Και οι δέκα εταιρείες μηνύθηκαν από την κρατική υπηρεσία περιβάλλοντος για μόλυνση περισσότερες από 260 φορές μεταξύ '89 και '97. Τα πρόστιμα όμως ήταν ασύγκριτα μικρότερα απ' την όποια επένδυση στις υποδομές... Η εφημερίδα Daily Mail είχε κάνει το '94 μια περιεκτική σύνοψη: «η βιομηχανία νερού έχει μετατραπεί στη μεγαλύτερη κλοπή στη Βρετανία. Οι λογαριασμοί νερού, τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για τη βιομηχανία, έχουν εκτοξευτεί. Και οι διευθυντές και οι μέτοχοι των δέκα μεγαλύτερων εταιρειών νερού της Βρετανίας μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν τη θέση τους ως μονοπωλιακοί προμηθευτές για να φέρουν σε πέρας την μεγαλύτερη εγκεκριμένη ληστεία στην ιστορία μας».

Να λοιπόν ποιος είναι η «μαγική» φόρμουλα με την οποία κάνουν μπίζνες οι εταιρείες του κλάδου και πετυχαίνουν αστρονομικά κέρδη: αυξήσεις τιμών, απολύσεις, συμπίεση του κόστους, απάτες, υποβάθμιση της δημόσιας υγείας, εγκατάλειψη των υποδομών... Να λοιπόν ποια θα είναι η αυριανή ευαθ...

Αλλά ας επιστρέψουμε στο κρίσιμο ερώτημα: είναι το νερό εργατικό ζήτημα; Αφορά η ιδιωτικοποίησή του κυρίαρχα την (ακόμη μεγαλύτερη) υποτίμηση και εξαθλίωση των πληβείων; Ασφαλώς όλοι οι «καταναλωτές» θα υποστούν τις αυξήσεις και την υποβάθμιση. Φυσικά! Βάρος θα πέσει στο εργατικό νοικοκυριό της Τούμπας ή του Επταλόφου, βάρος και στην Νίκης ή τους Ελαιώνες... Εκατό ευρώ (παράδειγμα) θα έρθει ο λογαριασμός στον εργάτη του βασικού μισθού, άλλα τόσα στον ιδιοκτήτη / ενοικιαστή των x διαμερισμάτων (που 'χει να πληρώνει και χαράτσια, ο δυστυχής). Ας μην αυταπατόμαστε! **Οι πραγματικές συνέπειες της ιδιωτικοποίησης θα πέσουν σαν βραχνάς σε εμάς που ζούμε με το μεροκάματο και τα ψίχουλα της ανεργίας και ήδη κοντεύει να μας γίνει ο βίος αβίωτος. Ας σκεφτούμε μόνο τον αριθμό των εργατικών οικογενειών που ζουν με κομμένο ρεύμα, ας πάρουμε αυτό για μέτρο κι ας υπολογίσουμε το μέγεθος των όσων μπορούν να συμβούν.**

Είναι φανερό πως όλα όσα γίνονται με στόχο την «σωτηρία της εθνικής οικονομίας», αποπνέουν προσήλωση στο ίδιο συμφέρον: κέρδη για τα αφεντικά, τοπικά και διεθνή, και λεηλασία της ζωής των εργατών. Κι αν δεν πολεμήσαμε μέχρι σήμερα (εκεί, όπως κι όσο χρειάστηκε) για να υπερασπιστούμε τις νευραλγικές ανάγκες μας, δυστυχώς, η αλήθεια είναι ότι μπορεί να χρειαστεί να ματώσουμε, για να ανακόψουμε την προέλαση των σφετεριστών της ζωής μας.

συμβούλιο για την εργατική

αυτονομία

06.2013